

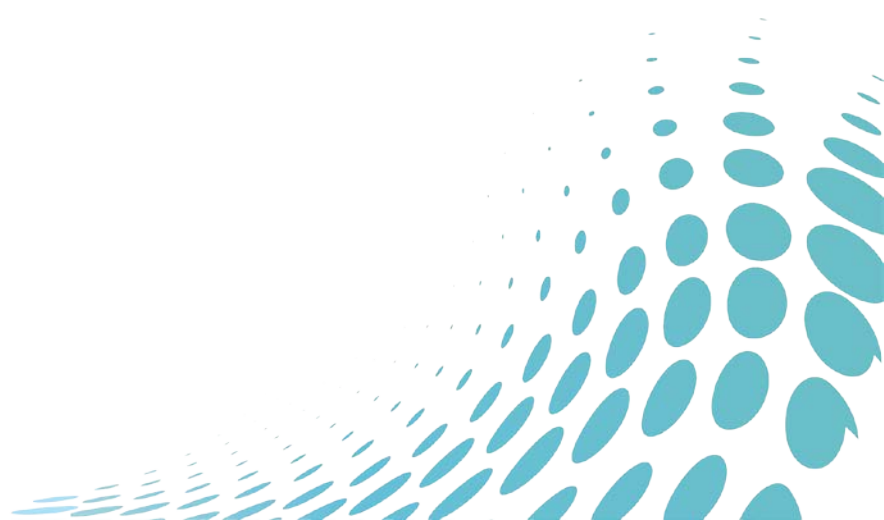

Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder

Produksjonstilskudd

31.08.2016

Anne Kari Birkeland og Kjellfrid Straume

Viktig om produksjonstilskudd – augustomgangen 2016

- vanlig jordbruksproduksjon
- stedlig kontroll, m.m.
- avkortning ved feilopplysninger og regelverksbrudd (f.eks. dyrevelferd)
- endring av opplysninger etter søknadsfrist

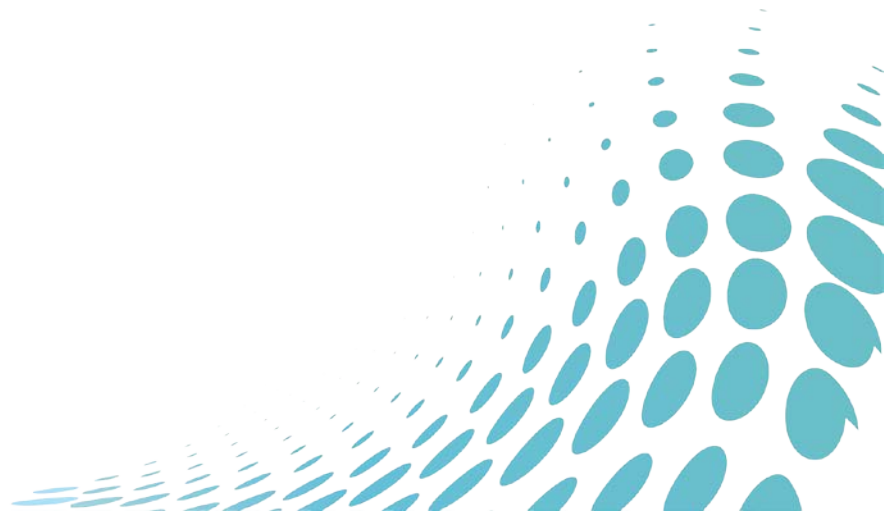

Vanleg jordbruksproduksjon

Skjønn:

- næringspreg
- god agronomi
- normer husdyrproduksjon
- grøntproduksjonane?
- grovfôr har arealavgrensning
- AK-tilskot har også andre formål

Vanleg jordbruksproduksjon – mjølkeku

- norm mjølk: minst 50 % av gjennomsnittsavdrått
- Nøkkeltall fra Husdyrkontrollen, TINE – tal kan oppdaterast mellom rundskriv og maskinell kontroll
- gamle rasar
- økologisk
- sjukdom (- dårleg stell og fôring)
- lokalforedling (meirinntekt, svinn)

Ikkje vanleg mjølkeproduksjon? Andre storfe.

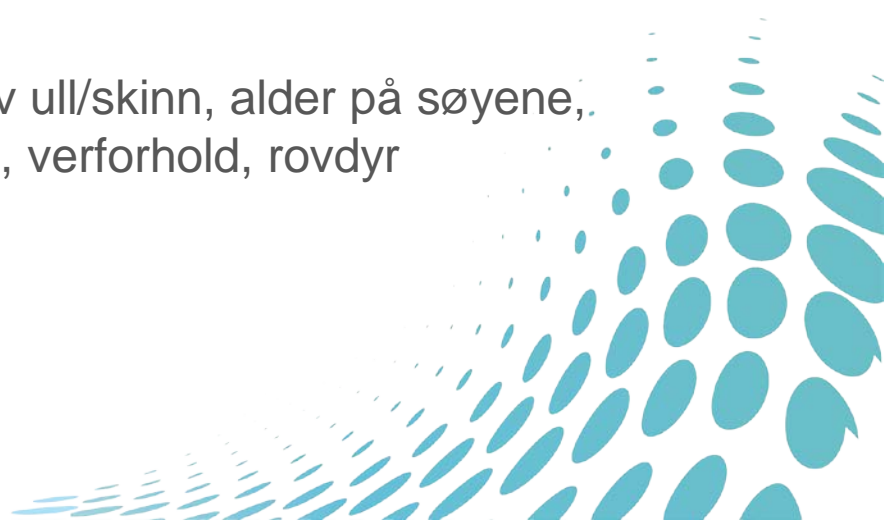

Vanleg jordbruksproduksjon – sau

Norm sau:

- reproduksjonsgrad ikkje vesentleg under landsgjennomsnittet for rasen i følge Sauekontrollen – normalt å utrangera søyer som ikkje er drektige, men ikkje eit krav å para førsteårslam
- slaktevekt på lam minst 70 % av gjennomsnittet for rasen
- vurderer andre forhold som sal av ull/skinn, alder på søyene, alder på lam ved slaktetidspunkt, verforhold, rovdyr

Lammetall - raseforskjeller

(fødte lam per para søye, besetningsnivå)

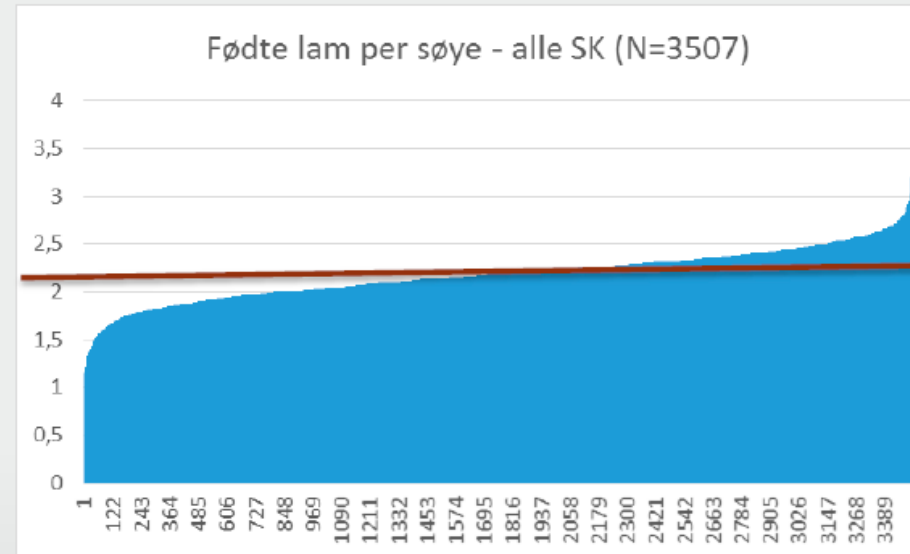
I Sauekontrollen:

Gjennomsnitt i alle besetninger:
2,17 (N=3507) (median 2,18)

Norsk kvit sau (NKS): 2,25
(>10 søyer* , N=2769)

Spæl: 2,04 (> 10 søyer* , N= 696)

Gammelnorsk sau: 1,58 (>10
søyer* , N=52)

* 10 eller flere søyer av aktuelle rase i besetningen

Slaktevekter – raseforskjeller (SK)

(individnivå)

Rase	Antall slakt	Slaktevekt, kg	Klasse	Fettgruppe
Norsk kvit sau	347 178	18,1	8,0 (R)	5,4 (2)
Kvit Spælsau	40 605	16,7	6,7 (R-)	5,4 (2)
Gml.norsk spælsau	8 198	12,6	4,9 (O)	5,1 (2)
Gammelnorsk sau	1 856	11,1	5,0 (O)	5,1 (2)
Landet	448 961	17,6	7,7 (R)	5,4 (2)

Noen utvalgte raser

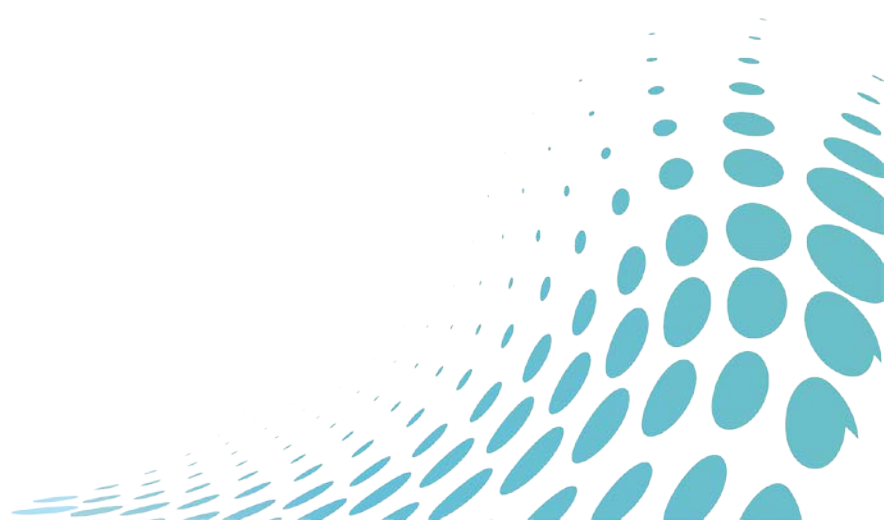
(tabell 22 i SKs årsrapport 2014)

Vanleg jordbruksproduksjon og aktiv drift

- Aktiv drift gjeld enkeltskifter. Reel produksjon, utført naudsynt såing, gjødsling, hausting, osv.
- Vanleg jordbruksproduksjon gjeld den enkelte produksjon/vekstgruppe samla.

Stedlig kontroll

- risikobasert utplukk
- praktisk gjennomføring
- sjekklister
- kontroll av driftsfelleskap

Risikobasert utplukk

- Saksbehandlingsrundskrivet 2016-22 kap. 6.2:
  - Prioritere kontrollressursene mot søknader hvor det er størst risiko for feil.
  - Vurdere **sannsynlighet** for feil, og mulige **konsekvenser** de kan få for tilskuddet.
  - Kommunene skal dokumentere hvilke vurderinger som ligger til grunn for utvalget av søknader til stedlig kontroll og de prioriteringer som er gjort. Slik dokumentasjon kan for eksempel være interne arbeidsdokument eller risikoverktøy.

Risiko = sannsynlighet x konsekvens

Risikobasert utplukk			
	Sannsynlighet*konsekvens=risiko		
	1=liten, 2=middels, 3=stor		
Søkjar	Sannsynlegheit	Konsekvens	Risiko
Per Tentleg	1	2	2
Salve Slumsar	3	3	9
Stine Stor	2	3	6
Frank Fersk	3	1	3
Middel Mådig	2	2	4

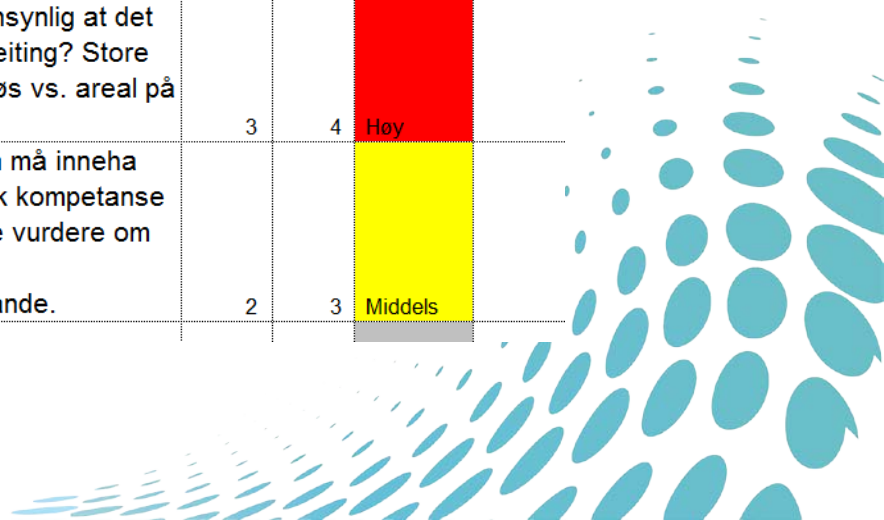

Eksempel tilskudd til dyr på beite

Vedtak fattes på riktig grunnlag og i samsvar med regelverket

				Risiko- vurdering		Risiko- nivå	So
				S	K		
Gjensn risiko for målet:				3	4	Høy	
Risiko nr	Kritiske suksessfaktorer	Risiko for manglende måloppnåelse	Eksisterende tiltak/ merknad til risikoen	S	K	Risiko- nivå	Risiko
R1		Feil eller mangler i innkomne søknadsdata	Tillitsbasert. Kvar har dyra vore på beite og kor lenge har dei vore på beite?	5	5	Høy	
R2		Mangelfulle rutiner og manglende etterlevelse av rutiner for saksbehandling (internkontroll)	Vurderar kommunane om det er sannsynlig at det har vore beiting? Store samdriftsfjøs vs. areal på beite?	3	4	Høy	
R3		Feil i vedtak grunnet manglende kompetanse hos saksbehandlar	Kommunen må inneha agronomisk kompetanse for å kunne vurdere om beitene er tilfredsstillande.	2	3	Middels	

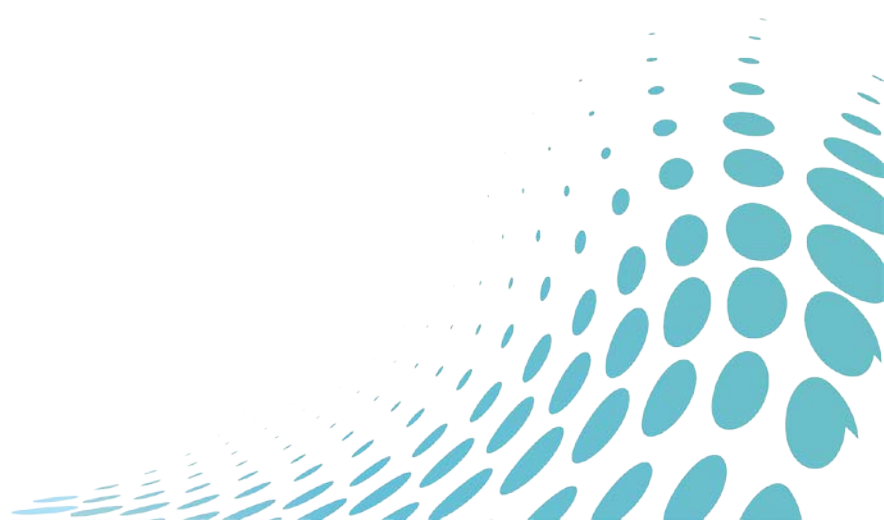
Eksempler fra rundskrivet – høy sannsynlighet

- Opplysninger oppgitt i søknaden kontrolleres ikke maskinelt mot sikre datakilder.
- Foretaket har oppgitt mange forskjellige produksjoner på søknadsskjemaet.
- Det er søkt om tilskudd på nye eller endrede ordninger.
- Foretak med samme produksjon på samme eiendom.
- Foretak har ført opp i søknaden at alle melkekyrne foretaket disponerer har gått 5 uker på utmarksbeite.
- Foretaket disponerer store areal eller har en høy andel leiejord med stor avstand mellom eiendommene.

Eksempel på konsekvenser

- Foretak kan motta uberettiget tilskuddsutbetaling.
- Størrelsen på tilskuddet til foretaket totalt sett, små feil gir større utslag.
- Omdømmetap for landbruksforvaltningen ved at det er for dårlig kontroll.
- Forskjellsbehandling av like saker.

Bruk av feil- og varsellistene – PT-100C

FELTINNHold KODE

F E I L M E L D I N G

388 VARSEL Oppgitt innmarksbeite, men mangler grovfordyr.

1967 < 3600 335 VARSEL Gj.snittsleveranse KU < 3600 l. Vurder vanlig jordbruksproduksjon.

FELTINNHold KODE

F E I L M E L D I N G

118 15 0 302 VARSEL Økning fra 0 i forhold til forrige periode. Er dette riktig?

149 14 3 301 VARSEL Større økning enn 25% i produksjonskode fra forrige periode.

0.64 < 0.91 348 VARSEL Antall lammeslakt per sau er lav. Vurder krav om vanlig jordbruksprod.

12.90 < 13.70 349 VARSEL Gj.snittlig slaktevekt for lam er lav. Vurder vanlig jordbruksprod.

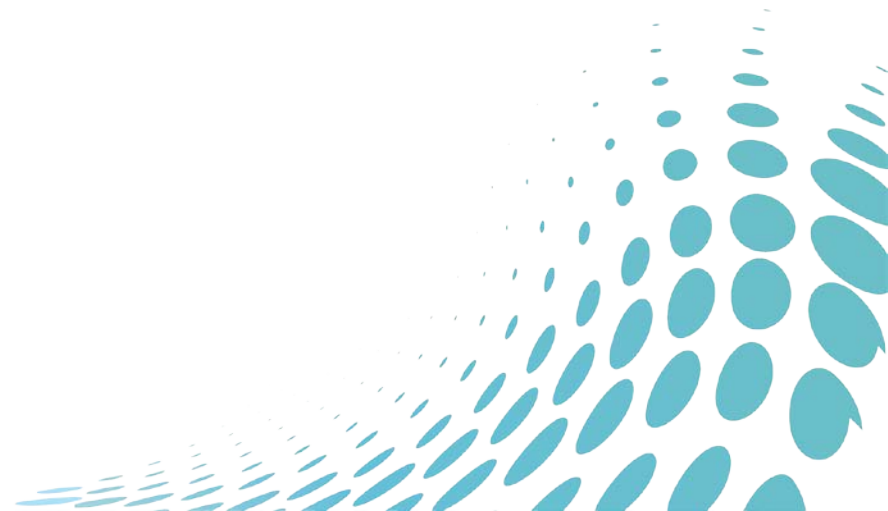
344 VARSEL Eier av foretaket har eierinteresser i andre foretak med husdyr

Prioriterte risikoområder ved stedlig kontroll

- Landbruksdirektoratet ber kommunen prioritere kontroll av foretak der det er risiko for at foretakene samarbeider og søker om tilskudd til samme produksjon og som ikke har oppgitt at de er i **driftsfelleskap** den aktuelle søknadsomgangen.
- All husdyrproduksjon regnes som samme type produksjon.

Fylkesmannen kan veilede

- Kommunene kan få hjelp til sammenstilling av data ved utplukk til kontroll.
- Kommunene må selv definere hva de ønsker.
- Eksempel på «bestilling»:
  - foretak som har melkekyr på utmarksbeite
  - foretak med mye innmarksbeite
  - foretak med mye areal fordelt på mange teiger

Praktisk gjennomføring av kontrollen

- **Varsling** v/e-post, telefon eller brev:
  - informere om formål, omfang, plikter og rettigheter
  - avtale tidspunkt
  - liste over dokumentasjon som skal sjekkes
- **Kontrollskjema** fra Wespa – kontrolleres, fylles ut, signeres.
  - egen sak i kommunens arkivsystem
  - skanne og journalføre kontrollskjema
- Fordel å være **to** personer fra kommunen på kontroll.
- Ta gjerne med **kamera** for å dokumentere.
- **Foretak med drift i flere kommuner** kontrolleres etter avtale mellom kommunene.

Sjekkliste

- Kontroll av **grunnvilkår** – «vanlig jordbruksproduksjon»?
- **Driftsfellesskap?**
- Kontroll av **areal:**
  - Jf. gårdskart
  - Disponeres av søker?
    - Dokumentasjon for salg av grovfôr.
  - «Aktiv drift»?
    - Høstet/beitet.
    - Dersom det er søkt om produksjonstilskudd for en åkerkultur som er høstet før kontrollen er foretatt, skal det kreves dokumentasjon av f.eks. såmengder, avling og omsetning.

- Kontroll av **dyr**:
  - Disponeres av søker? Rett antall?
    - Øremerker, dyreholdjournal, bilag for kjøp/salg.
- Kontroll av **dyr på beite**:
  - Skjema for beiterregistrering.
  - Telling av dyr på innmark.
  - Tilfredsstiller beitet jordbruksavtalens krav om at hoveddelen av grovfôrinntaket skal være fra beitet?
  - Er det tilfredsstillende beitemuligheter for det antall dyr som er omsøkt?
- Kontroll av **økologisk landbruk**:
  - Areal og antall dyr stemmer?
  - Debiosertifikat må sjekkes av alle, uavhengig av stedlig kontroll.

- Kontroll av **gjødslingsplan**.
- Kontroll av **journal over plantevernmidler**.
- Kontroll av **levert mengde frukt og grønt**.
- Kontroll av **avløserutgifter**.

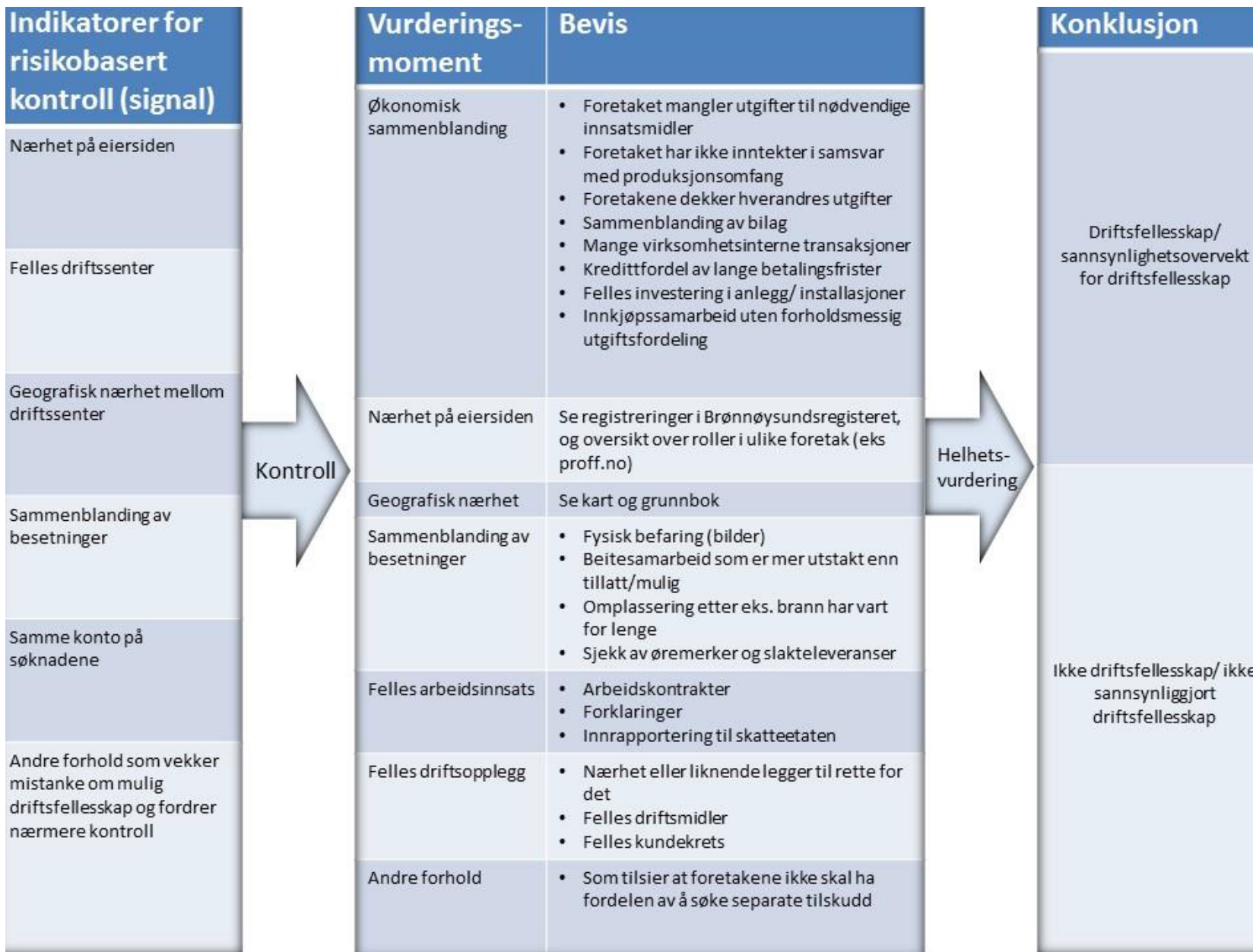
Driftsfelleskap – indikatorer

- «Nærhet på eiersiden»:
  - En person har eierinteresser i flere foretak.
  - Foretak eies av personer i nære relasjoner.
- «Felles driftssenter» eller «samme konto».
- «Geografisk nærhet mellom driftssenter».
- «Sammenblanding av besetninger».

Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder

Kontroll av driftsfellesskap

- Sjekke eierforhold og innhente andre opplysninger.
- Stedlig kontroll:
  - Registrere oppstalling av dyr, individmerker.
  - Informasjon om samarbeid, produksjon og driftsopplegg.
- Sjekke regnskaper:
  - Dekkes driftskostnader i fellesskap?
  - Er regnskapene mangelfulle?
  - Leiepriser for bygninger, melkekvote, maskiner osv.
- Når en og samme person eier flere foretak alene, er det i utgangspunktet liten sannsynlighet for at foretakene drives adskilt.

Avkortning ved regelverksbrudd – § 11

- Dersom foretaket **uaktsomt eller forsettlig** driver eller har drevet sin virksomhet i strid med annet regelverk for jordbruksvirksomhet, **kan** hele eller deler av det samlede tilskuddet som tilfaller foretaket avkortes.
- Ved brudd på forskrift 1. juli 1999 nr. 791 om gjødslingsplanlegging **skal** tilskuddet avkortes.
- Tilskuddet **skal** avkortes dersom foretaket ikke fører journal over plantevernmidler som brukes, med opplysninger om navn på plantevernmiddelet, tidspunkt for behandling og dosen som er brukt, samt området og veksten som plantevernmiddelet ble brukt på. Det samme gjelder dersom foretaket ikke kan fremlegge slike journaler for de siste tre årene.

Avkortning ved feilopplysninger og fristoversittelse – § 12

- *Dersom foretaket **uaktsomt eller forsettlig** har gitt feil opplysninger i søknaden som har eller ville dannet grunnlag for en urettmessig utbetaling av tilskuddet for seg selv eller andre, **kan** hele eller deler av det samlede tilskuddet som tilfaller foretaket avkortes.*
- *Tilskuddet **kan** også avkortes dersom foretaket ikke overholder de frister som kommunen, fylkesmannen eller Landbruksdirektoratet har satt for å kunne utføre sine kontrolloppgaver i medhold av § 10.*

Feilkryssa for gjødslingsplan og plantevernjournal

Egenerklæring			
Gjødslingsplan og journal over plantevernmidler	Søknad	Komm.	Stedlig kontroll
Har foretaket gjødslingsplan?	Ja	Ja	
Er foretaket unntatt krav om gjødslingsplan?	-	-	
Har foretaket journal over plantevernmidler?	Ja	Ja	
Har foretaket ditt brukt plantevernmidler?	-	-	

- Om det etter kontroll blir konstatert at gjødslingsplan eller journal over plantevernmidler mangler eller er mangelfull, **skal** det foretas en avkorting i tilskuddet jf. § 11 andre og tredje ledd.
- I tillegg vil dette være en feilopplysning, som **kan** føre til ytterligere avkorting jf. § 12.

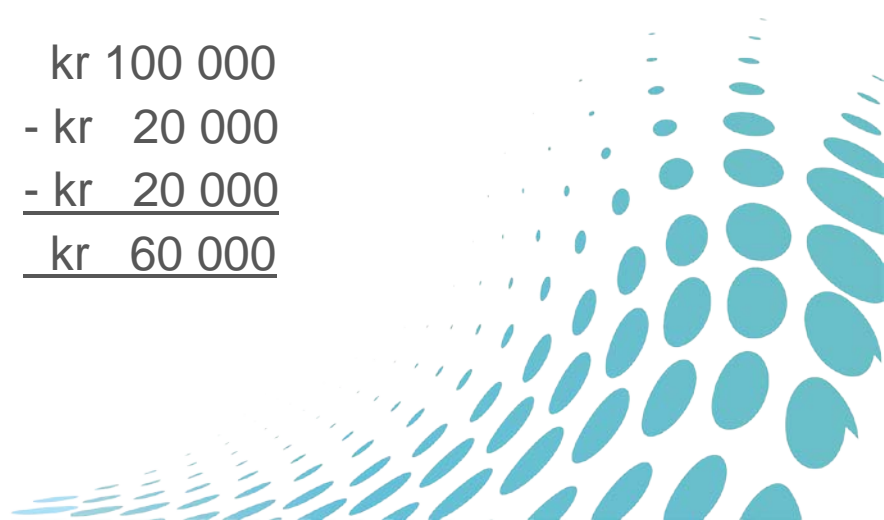

Avkorting

- Manglende gjødslingsplan:
  - Skal avkorte 20 % av totale areal- og kulturlandskapstilskudd.
- Feilopplysning om gjødslingsplan:
  - Skal vurdere avkorting – normalt like mye som merutbetaling ved feilopplysning ville gitt.

Eksempel:

Areal- og kulturlandskapstilskudd	kr 100 000
Avkorting pga. manglende gj.plan	- kr 20 000
Avkorting pga. feilopplysning	<u>- kr 20 000</u>
Tilskudd	<u>kr 60 000</u>

Hvordan reagere når kommunen avdekker avvik/feilopplysninger

1. Rette søknaden i samsvar med de faktiske forhold, søknaden skal ikke rettes slik at søker får mer enn omsøkt.
2. Vurdere om foretaket må forhåndsvarsles.
3. Vurdere avkortning der en avdekker avvik mellom søknad og faktiske forhold som kunne gitt en feil merutbetaling av tilskudd.
4. Der søker blir avkortet skal kommunen redegjøre for vurderingene sine i brev til søker, med kopi til Fylkesmannen.
5. Registrere avkortning i PT-4100B innen frist fastsatt av Fylkesmannen.
6. For de søknader med avvik som fører til merutbetaling, og der avkortning blir vurdert som ikke aktuelt, skal kommunen gi en kort begrunnelse for dette, f.eks. gjennom PT-4100B.

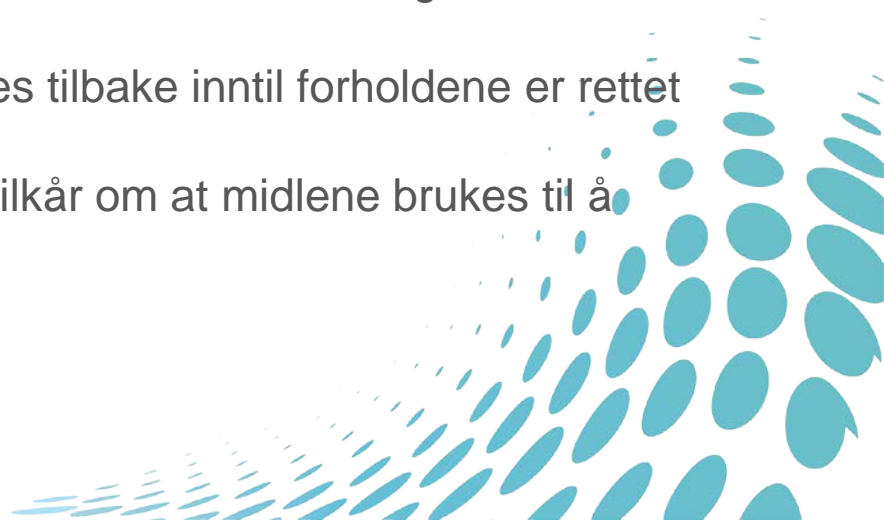
Retningslinjer for hvor mye som skal avkortes ved feilopplysninger

- **Simpel uaktsomt:** Søker *burde* ha forstått at opplysningen han ga kunne føre til at han fikk en urettmessig utbetaling. Kan legges til grunn en standardisert avkortningsnorm. I det faktisk berettigede tilskudd trekkes det fra et beløp tilsvarende den merutbetaling feilopplysningen i søknaden ville medført.
- **Grovt uaktsomt:** Søker har opptrådt særlig klanderverdig og *måtte vite* at opplysningen var feil.
- **Forsettlig:** Søker har med viten og vilje oppgitt feil for å oppnå en større utbetaling. Avkorte 60–100 % av det samlede tilskuddet som tilfaller foretaket.

Brudd på regelverk for eks. dyrevelferd

- Bestemmelsen om avkortning ved regelverksbrudd er viktig for å sikre at samfunnets fellesmidler forvaltes på en forsvarlig måte.
- Ved regelverksbrudd må følgende vurderes:
  - graden av skyld
  - overtredelsens størrelse eller alvorlighet
  - overtredelsens varighet
- Det må legges vekt på forholdsmessigheten mellom berettiget tilskudd og avkortningens eventuelle størrelse.
- Hele eller deler av tilskuddet kan holdes tilbake inntil forholdene er rettet opp.
- Det kan også utbetales tilskudd med vilkår om at midlene brukes til å rette opp forholdene.

Avtale med Mattilsynet

Dersom kommune eller Fylkesmann på kontroll, ved tips eller annet mistenker brudd på dyrevelferdsregelverket, skal alltid Mattilsynet varsles. Varsling gjøres på www.mattilsynet.no (varselknapp).

Ved brudd på dyrevelferdsloven skal Mattilsynet sende kopi av følgende vedtak/saker til aktuell kommune og fylkesmannskontor:

- Hastevedtak (saker som er så alvorlige at det kreves umiddelbare tiltak).
- Saker der produsenten ikke har etterkommet pålegget innen fastsatt frist.
- Saker som anmeldes.

I tillegg skal Mattilsynet informere om saker de mener landbruksforvaltningen bør ha kjennskap til.

Endring av opplysningar etter søknadsfrist

Føra på meir første månaden (august 2016 og januar 2017):

- Vert det rekna som ny søknad, dvs. 1000 kr trekk per dag over fristen.
- Rettleia søkjar om konsekvens.
- Endra mottattdato i WESPA.

Endring med ny forvaltningsmodell vår 2017:

- absolutte fristar
- kan retta feil i 14 dagar etter frist utan økonomiske konsekvensar
- 1000 kr-trekket fell vekk

Endring av opplysningar etter søknadsfrist

Endringar som kommunen kan retta etter faktiske forhold:

- Endringar i Gardskart.
- Endringar i beiteperiode.
- Openberre feilføringar.
- Søkt for mykje, men søkjar melder frå før kontroll er varsla.

Rett i kommune-felt og skriv kommentar i WESPA.

Elles er hovudregelen avkorting i tillegg til retting dersom søkjar har ført opp for mykje.

Kommunen kan ikkje

- auka tal som er for lågt

Nye opplysningar etter mottatt tilskotsbrev

Søkjar ber om etterbetaling pga. gløymte eller feilførte opplysningar – klage på vedtak eller søknad om dispensasjon frå fristen:

- Streng praksis.
- Feil som skuldast mangelfull rettleiing frå kommunen.
- Sjeldne situasjonar, t.d. overdraging.

- Kan godkjenna fleire dyr som grunnlag for avløysartilskot dersom dei utegløymte dyra er dokumentert.
- Dispensasjon frå fristen berre når søkjar ikkje er i stand til å ivareta sine interesser.